ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.11.2025 г.
COM(2025) 667 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад за състоянието на Енергийния съюз за 2025 година

(съгласно Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата)

1. ВЪВЕДЕНИЕ: ИЗГРАЖДАНЕ НА СИЛЕН ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ

Както се подчертава в доклада за бъдещето на европейската конкурентоспособност, високите разходи за енергия са в основата на предизвикателствата, пред които е изправена Европа. Макар и значително по-ниски, отколкото по време на енергийната криза през 2022 г., цените на енергията все още са значително по-високи от тези на нашите конкуренти и се различават значително между държавите — членки на ЕС, което продължава да бъде буди загриженост в много отрасли и у много европейски граждани. Това се дължи главно на зависимостта на Европа от вноса на изкопаеми горива, който възлиза на близо **375 милиарда евро през 2024 г.**[1], както и на структурни неефективности, произтичащи от непълната интеграция на електроснабдителната система на ЕС.

Истинският енергиен съюз, основан на произведена в Съюза чиста енергия, на силен сектор на енергията от възобновяеми източници и на ефективно използване на ресурсите, е от първостепенна важност за сигурността и конкурентоспособността на ЕС, както и за постигането на нашите цели за неутралност по отношение на климата. Делът на енергията от възобновяеми енергийни източници в енергийния състав на Европа вече достигна 47 % през 2024 г., а мерките за енергийна ефективност доведоха до икономии на разходи за енергия в размер на приблизително **120 милиарда евро**, което проправи пътя към енергийна независимост.

В началото на 2025 г. Комисията представи **Пакта за чиста промишленост** (ПЧП), в който се очертават действия за понижаване на цените на енергията и създаване на качествени работни места и на подходящи условия за просперитет на предприятията, що се отнася до финансирането, водещите пазари, търговията и достъпа до ресурси. С **Пакта за чиста промишленост** постигането на неутралност по отношение на климата става неразделна част от политиката за промишлеността, като се очертават конкретни действия за превръщане на декарбонизацията в двигател на растежа на европейските промишлени отрасли. Наред с това с **Плана за действие за енергия на достъпни цени** (ПДЕДЦ) се въвеждат краткосрочни и структурни мерки за осигуряване на стабилни и предвидими разходи на енергия, повишаване на енергийната ефективност и разширяване на производството на енергия от възобновяеми източници, като по този начин се гарантира, че предприятията ще запазят своята конкурентоспособност, а потребителите ще се възползват от финансово достъпна енергия. Взети заедно, тези инициативи представляват нов етап в завършването на Енергийния съюз и постигането на действително интегрирана енергийна система, която създава условия за свободното движение на произведена на местно равнище чиста енергия на ниски цени в цяла Европа.

Бързо променящата се геополитическа обстановка през последните години оказа влияние върху световните енергийни пазари. Използването на енергията като оръжие от страна на Русия застраши енергийната сигурност на Европа и повлия на икономическата стабилност и икономическия растеж на Съюза. В отговор през май 2022 г. ЕС прие плана REPowerEU с цел постепенно прекратяване на зависимостта от руските изкопаеми горива в съответствие с Версайската декларация. Към настоящия момент всички национални планове за възстановяване и устойчивост по линия на NextGenerationEU включват **глава за REPowerEU** с общ обем на предвидените инвестиции в размер на 65,3 милиарда евро. Благодарение на бързите координирани действия на Европа и сътрудничеството с международни партньори вносът на газ от Русия в ЕС намаля от 45 % през 2021 г. до 19 % през 2024 г. и 12 % през 2025 г. (до август), като транзитът през Украйна беше преустановен. Вносът на руски нефт също намаля значително благодарение на усилията и

[1] Imports of energy products to the EU down in 2024 (Вносът на енергийни продукти в ЕС намалява през 2024 г.) — News articles — Евростат.

санкциите на ЕС — от 27 % в началото на 2022 г. до 3 % през първата половина на 2025 г.[2], а вносът на руски въглища беше прекратен напълно.

За да бъде напълно прекратена зависимостта, Комисията изпълни поетия ангажимент да се справи с оставащата зависимост, като през май 2025 г. представи **Пътна карта за прекратяване на вноса на енергийни ресурси от Русия,** последвана от първо законодателно предложение през юни. Това знаково предложение, по което понастоящем се водят преговори от съзаконодателите, съдържа **силен политически сигнал** — Европа няма да толерира повече използването на енергийните доставки като оръжие. То е в съответствие с 19-ия пакет от санкции срещу Русия, в рамките на който Комисията предложи забрана на вноса на руски втечнен природен газ (ВПГ) на равнището на ЕС, считано от 1 януари 2027 г., съчетана с по-строги действия срещу сенчестия флот и пълна забрана на сделки с дружествата „Роснефт“ и „Газпромнефт“ с цел ограничаване на паричните потоци от нефта.

Европа е най-бързо затоплящият се континент в света, което представлява заплаха за нейния просперитет и сигурност. Като намалява зависимостта си от изкопаеми горива от Русия и останалата част от света, ЕС се стреми не само да укрепи енергийната си независимост, но и да защити гражданите си и да утвърди водещата роля на Европа в усилията за декарбонизация, тъй като ЕС не може да разчита на изкопаеми горива, които не произвежда.

Според извършената от Комисията **оценка в целия ЕС на окончателните актуализирани национални планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК)**, ако държавите членки изпълняват тези планове в съответствие с политиките на ЕС, ЕС ще се приближи към целите си за 2030 г. за намаляване на емисиите на парникови газове и за използване на енергия от възобновяеми източници. Все още обаче съществуват значителни различия в енергийната ефективност, което показва, че са необходими допълнителни мерки и засилено прилагане на политиките за постигане на целите на ЕС за икономия на енергия до 2030 г., както и по-нататъшни действия за осигуряване на необходимите инвестиции и финансиране.

Въпреки ускоряването на инвестициите в чиста енергия през последните години — по-специално благодарение на подкрепата по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост и на кохезионните фондове — настоящите равнища на инвестиции остават под прогнозираните годишни нужди от инвестиции в енергийната система, възлизащи на **660 милиарда евро** за периода 2026—2030 г. и дори повече за периода 2031—2040 г., които са необходими за постигане на целите ни в областта на климата и енергетиката[3].

На този фон в предложението за амбициозна многогодишна финансова рамка (МФР) на стойност от 1,98 трилиона евро за периода 2028—2034 г. (по текущи цени) се предвижда петкратно увеличение на бюджета на **Механизма за свързване на Европа** за трансгранична енергийна инфраструктура, което **показва абсолютната необходимост от значително увеличаване на инвестициите в европейските електроенергийни мрежи**.

Годишният **доклад за състоянието на Енергийния съюз представлява ежегоден преглед на напредъка на ЕС към постигането на целите на Енергийния съюз** и **осъществяването на прехода към чиста енергия**.

В доклада за тази година се представя постигнатият напредък през периода 2024—2025 г., като се описва накратко начинът, по който ЕС е отговорил на променящите се глобални и вътрешни предизвикателства през първата година от мандата на настоящата Комисия.

[2] Quarterly reports highlight solar record and progress away from Russian gas (В тримесечните доклади се отбелязва рекорден ръст на производството на енергия от слънцето и напредък към намаляване на зависимостта от руски газ) — Европейска комисия.
EU imports of energy products - latest developments (Внос на енергийни продукти в ЕС — последни тенденции) — Statistics Explained — Евростат.

[3] Енергетиката в следващата дългосрочна бюджетна рамка на ЕС: Комисията приканва за предоставяне на принос

Докладът е структуриран в три части: първо, в него се разглежда **напредъкът в изпълнението на Плана за действие за енергия на достъпни цени и се затвърждава прилагането на общите и конкретните цели на политиката за 2030 г.** Във **втората част се анализира актуалното състояние на изпълнението на Енергийния съюз** във всичките му пет измерения въз основа на резултатите от оценката на двугодишните доклади за напредъка на държавите членки по изпълнението на НПЕК, представени през 2025 г. **Третата част е насочена към бъдещето, като в нея се полага основата за решителни действия за завършване на Енергийния съюз и подготовка на рамката на политиката в областта на климата и енергетиката за следващото десетилетие**.

ОСНОВНИ ПОСТИЖЕНИЯ ЗА 2025 Г. ПО ПЪТЯ КЪМ ПОСТИГАНЕТО НА ИСТИНСКИ ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ

- ***Планът за действие за енергия на достъпни цени**, представен от Комисията на 26 февруари 2025 г. заедно с **Пакта за чиста промишленост**, ще допринесе за намаляване на разходите за енергия за отраслите, предприятията и гражданите. Той съдържа цялостен набор от мерки, включително мерки за привличане на инвестиции, повишаване на гъвкавостта и рационализирани процедури за издаване на разрешения с цел разширяване на предлагането на чиста и финансово достъпна енергия, инвестиции в мерки за енергийна ефективност, както и усилване и разширяване на електроенергийната мрежа.*

- *За да подкрепи неговото изпълнение, на 2 юли 2025 г. Комисията прие пакет от документи с насоки за **насърчаване на инвестиции в електроенергийни мрежи с оглед на очакваното по-високо натоварване в бъдещи периоди, на иновативни технологии за енергия от възобновяеми източници и форми на нейното внедряване**, както и за **определяне на зони за мрежова инфраструктура и инфраструктура за акумулиране** и **преразглеждане на методиките за определяне на мрежовите тарифи** с цел да подпомогне държавите членки, националните регулаторни органи и операторите на електроенергийни мрежи при разширяването на мощностите за производство на енергия от възобновяеми източници, усилването и разширяването на нашите електроенергийни мрежи и планирането на мрежите, както и разработването на мрежови тарифи, с които се стимулират гъвкавостта и рентабилното използване на мрежата.*

- *Първите три **тристранни споразумения за финансово достъпна енергия, обхващащи съответно вятърната енергия от разположени в морето уредби и електроенергийните мрежи в морето и акумулирането на енергия**, бяха обявени от комисар Йоргенсен на 4 септември 2025 г. и се очаква да бъдат сключени в следващите месеци. Тези споразумения обединяват производители на енергия, промишлени потребители и публичния сектор, представен от държавите членки и Комисията и в тях ще бъдат определени взаимни ангажименти за привличане на необходимите инвестиции за бързото интегриране в системата на произведената на местно равнище финансово достъпна енергия. Наред с това Комисията понастоящем извършва оценка на възможността за използване на подобни споразумения и в други сектори, като например свързаните с биометана, енергийната ефективност, малките модулни реактори или енергийната интеграция на центровете за данни.*

- *ЕС намали драстично зависимостта си от енергийни ресурси от Русия: **вносът на газ от Русия (газопроводен газ и ВПГ) спадна от 45 % през 2021 г. до 12 % през юни 2025 г. (до август)**, а вносът на нефт намаля от 27 % в началото на 2022 г. до едва 3 % в резултат на въведените санкции. Тези значителни намаления, постигнати чрез координираните действия и усилията на ЕС за диверсификация на енергийните източници, представляват важна стъпка към прекратяване на вноса на енергийни ресурси от Русия и укрепване на енергийната сигурност на Съюза.*

- В ***Пътната карта за прекратяване на вноса на енергийни ресурси от Русия**, представена от Комисията на 6 май 2025 г., беше очертан координиран и постепенен подход за прекратяване на вноса на газ, нефт и ядрени енергоизточници от Русия в ЕС. С първото **законодателно предложение за регламент относно постепенното прекратяване на вноса на руски природен газ** ще се осигури постепенно, но ефективно прекратяване на вноса на руски газ и нефт, като същевременно ще се запази сигурността на доставките и стабилността на пазара в ЕС. В него също така се предвиждат мерки за укрепване на прозрачността и наблюдението на сигурността на енергоснабдяването на ЕС чрез пълно прекратяване на зависимостта на ЕС от енергийни ресурси от Русия. В 19-ия пакет от санкции срещу Русия Комисията предложи забрана за внос на руски ВПГ на равнището на ЕС, считано от 1 януари 2027 г., съчетана с по-строги действия срещу сенчестия флот и пълна забрана на сделки с дружествата „Роснефт“ и „Газпромнефт“ с цел ограничаване на паричните потоци от нефта.*

- *На 9 февруари 2025 г. Естония, Латвия и Литва успешно синхронизираха електроенергийните си мрежи със синхронната зона на континентална Европа. **Синхронизацията на електроенергийната мрежа на Балтийските държави** е водещ проект, с който се гарантира енергийната сигурност на ЕС и за който през последните 15 години Комисията предостави безпрецедентна политическа, техническа и финансова подкрепа. Тя включва безвъзмездни средства в размер на над 1,23 милиарда евро по линия на Механизма за*

- ***Работната група за Енергийния съюз**, обявена в Плана за действие за енергия на достъпни цени и създадена още през юни 2025 г., обединява високопоставени представители на Комисията и държавите членки с цел подобряване на координацията в рамките на Енергийния съюз и укрепване на неговото управление и завършване. Целта на тази група е да даде **политически импулс** за решаване на конкретни основни предизвикателства, които формират нашата бъдеща колективна енергийна система.*

- ***Новите мощности за енергия от възобновяеми източници, инсталирани** през 2024 г., се оценяват на около **77 GW** (12,9 GW за енергия от вятъра и 65,5 GW за енергия от слънцето), което представлява увеличение от 17 % на годишна основа спрямо 2023 г. Водещата позиция на ЕС в генерирането на електроенергия от възобновяеми източници беше затвърдена през 2024 г., като делът на електроенергията от възобновяеми източници достигна 47,3 % от общото производство на електроенергия. През юни 2025 г. слънчевата енергия се превърна за първи път в историята в най-големия източник на електроенергия в ЕС.*

- *За да бъде постигната **целта на ЕС за 2030 г. от 42,5 % дял на енергията от възобновяеми източници** в общото енергопотребление (с амбицията да бъдат достигнати 45 %), ще бъде необходимо **значително по-бързо въвеждане на енергия от възобновяеми енергийни източници през следващите години**, като увеличението ще трябва да бъде 2,6 процентни пункта годишно, за да се достигне следващата базова стойност от 29,7 % през 2025 г.*

- *По отношение на прехода към енергоизточници, различни от изкопаемите горива, **производството и потреблението на въглища продължават да намаляват**. През периода 2018—2024 г. ЕС е намалил приблизително наполовина потреблението си както на черни и антрацитни, така и на кафяви въглища.*

- ***Потреблението на енергия от първични енергоизточници** в ЕС намаля с 4,1 % през 2023 г., а крайното енергийно потребление — с 3 % спрямо 2022 г. Най-съществено намаление в крайното енергийно потребление се наблюдава в жилищния сектор, следван от секторите на промишлеността и на услугите.*

- *На 11 септември 2025 г. беше отбелязано началото на **инициативата „Енергийна ефективност в МСП“**, чиято цел е да се подкрепят инвестициите в енергийния сектор на 350 000 малки и средни предприятия в цяла Европа с нов финансов пакет от 17,5 милиарда евро (2025—2027 г.). Комисията ще продължи да мобилизира публичен и частен капитал чрез коалиции, национални центрове, инвестиционни платформи, подкрепа от ЕИБ и насърчаване на създаването на нови инвестиционни инструменти за повишаване на енергийната ефективност.*

- *В осмата **Примерна ядрена програма** (PINC) на Комисията от юни 2025 г. се предоставя изчерпателен и фактически обоснован преглед на тенденциите в развитието на ядрената енергетика. За реализирането на плановете на държавите членки ще са необходими значителни инвестиции, които според оценките възлизат на 241 милиарда евро до 2050 г. и обхващат както изграждането на нови големи реактори, така и удължаването на експлоатационния им срок („базов сценарий“ с мощност 109 GW). Към края на 2024 г. в 12 държави членки функционираха 101 ядрени реактора или почти една четвърт от над 400-те реактора в експлоатация в света.*

- ***Платформата на ЕС за енергия и суровини** е създадена от Комисията с цел да се използва мащабът на европейския пазар и да се предоставят повече възможности на европейските дружества за ефективното осигуряване на свързани с енергията продукти и суровини. Тя включва различни механизми, чиято цел е да бъдат обхванати водородът, суровините, биометанът, втечненият природен газ (ВПГ) и природният газ.*

- ***Постигнат е напредък по привеждането на политиките на държавите кандидатки в съответствие с политиките на ЕС в областта на енергетиката** като част от по-широките приоритети на разширяването. Проведени бяха срещи за скрининг по отношение на **Украйна** и **Молдова** за оценка на степента на съответствието им с достиженията на правото на ЕС в областта на енергетиката. Комисията приключи процеса на скрининг по отношение на **Албания** и **Северна Македония**. Продължават преговорите по глави 15 (Енергетика) и 21 (Трансевропейски мрежи) от клъстер 4 на процеса на присъединяване за **Сърбия** и **Черна гора**.*

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ЕНЕРГИЯ НА ДОСТЪПНИ ЦЕНИ

Европейският съюз е изправен пред неотложно предизвикателство: **високите и нестабилни цени на енергията застрашават обществената подкрепа за енергийния преход, тъй като 47 милиона европейци са засегнати от енергийна бедност, а нарастващите ценови различия с други големи икономики подкопават конкурентоспособността на промишлеността на ЕС**.

С цел да се справи с комбинацията от предизвикателства, свързани със зависимостта от вноса на скъпи изкопаеми горива, неефективността на енергийния пазар и липсата на пълна интеграция на енергийната система, ЕС прилага всеобхватен подход за завършване на Енергийния съюз. В Плана за действие за енергия на достъпни цени са представени мерки за намаляване на сметките за енергия в краткосрочен план, като понижаване на данъците върху електроенергията, което вече дава резултати в някои държави членки, като същевременно се цели прилагането на повече структурни мерки за модернизация на енергийната система на Европа чрез инвестиции в електроенергийни мрежи и междусистемни връзки, подобряване на отключващите условия, като например издаване на разрешения и управление, и повишаване на производството на енергия от възобновяеми източници и енергийната ефективност. Комисията се ангажира да приложи бързо този план и да подкрепя държавите членки на всеки етап. На 21 октомври Комисията обяви, че ще увеличи усилията си за понижаване на цените на енергията с набор от 7 действия за облекчаване на промишлеността и потребителите. В приложение 1 е представен преглед на постигнатия напредък по всяко действие от плана.

Действия на държавите членки за намаляване на данъчното облагане на енергията

В ***Дания*** *внесеният законопроект за държавния бюджет за 2026 г. включва намаляване на данъците върху електроенергията до минималното равнище в ЕС през периода 2026—2027 г. Това е спад от около 97 EUR/MWh до приблизително 1,1 EUR/MWh или почти до нула. Според Дания това ще доведе до спестявания от 134 EUR/година (1000 DKK) за несемейно лице и около 533 EUR/година (3975 DKK) за работещо семейство в къща (3 септември).*

Германия *обяви намерението си да намали данъците върху електроенергията до минималното равнище в ЕС за определени сектори (промишленост, селско стопанство, горско стопанство) с цел около 600 000 дружества да се възползват от подкрепа в размер на 1,5 милиарда евро през 2026 г. и 3 милиарда евро през 2027 г., както и от 6,5 милиарда евро за подпомагане във връзка с таксите за електропреносната мрежа (3 септември).*

По-нататъшна интеграция на енергийната система на ЕС

Завършването на Енергийния съюз е от първостепенно значение за преодоляването на неефективностите на вътрешния енергиен пазар. Енергийната система на ЕС продължава да се характеризира с ограничена трансгранична преносна способност и липса на интеграция, което води до скокове на цените и ценови различия между регионите. Това възпрепятства оптималното използване на чиста електроенергия и подкопава сигурността на енергоснабдяването. Половината от нуждите на Европа от трансгранична инфраструктура все още не са посрещнати, а дългото чакане за присъединяване на производители на енергия от възобновяеми източници и потребители към електроенергийната мрежа възпрепятства конкурентоспособността на Европа, енергийната сигурност и прехода към чиста енергия.

Акумулирането на енергия също остава предизвикателство от критично значение: въпреки рекордния растеж капацитетът за акумулиране на енергия с акумулаторни батерии в ЕС възлиза едва на 61 GWh през 2024 г., а според някои оценки внедреният

капацитет за акумулиране на енергия в ЕС трябва да достигне 200 GWh **до 2030 г.**, което се равнява на най-малко 18,5 GWh годишно[4].

За да бъдат преодолени тези трайни пропуски и за да се ускори извличането на ползите от напълно интегрирания Енергиен съюз, Комисията създаде **Работна група за Енергийния съюз**. Съставена от високопоставени представители на Комисията, държавите членки, съответните органи на ЕС и заинтересованите страни, работната група ще засили политическото сътрудничество по въпроси като ускоряване на междусистемната свързаност, внедряване на акумулиране на енергия, цифровизация на енергийната система, подобряване на готовността за справяне с предизвикателни ситуации в електроснабдителната система и оптимизиране на планирането на електроенергийните мрежи в държавите членки.

Успоредно с това Комисията прие поредица от насоки, за да подкрепи изпълнението на Плана за действие за енергия на достъпни цени, да намали разходите на енергийната система и да подкрепи държавите членки при управлението на прехода. Те включват, наред с другото, **насоки относно инвестициите с оглед на очакваното по-високо натоварване в бъдещи периоди**, които имат за цел да се гарантира, че електроснабдителните мрежи се разширяват и усилват в съответствие с бъдещите нужди и нарастващото потребление. С препоръката на Комисията относно методиките за определяне на мрежовите тарифи ще бъдат създадени и правилните ценови сигнали за инвестиции в гъвкавост, реакция от страната на потреблението и ефективно използване на електроенергийната мрежа. Чрез привеждане на тарифите в по-голямо съответствие с нуждите на системата, например чрез елементи за отчитане на момента от денонощието и на местоположението, се спомага за намаляване на върховото натоварване, подобряване на гъвкавостта, избягване на претоварване и в крайна сметка за понижаване на разходите за потребителите.

Пакетът за европейските електроенергийни мрежи, който ще бъде представен по-късно тази година, има за цел, наред с другото, да се засили ролята на ЕС в планирането на инфраструктурата и да се укрепят планирането и реализирането на трансграничните междусистемни връзки на равнището на ЕС. Целите на пакета включват също да се подпомогне ускоряването на развитието на националните мрежи, рационализирането и опростяването на процесите на издаване на разрешения за електроенергийните мрежи, акумулирането на енергия и възобновяемите енергийни източници, както и подобряването на механизмите за подялба на разходите. С тези мерки ще се подпомогне своевременното внедряване на енергийни проекти и ще се подобри пазарната интеграция, което ще спомогне за намаляване на затрудненията в системата, увеличаване на интегрирането на възобновяемите енергийни източници и понижаване на цените за потребителите. Комисията също така поставя началото на **инициативата „Енергийни магистрали“** с цел да бъдат премахнати осем критични затруднения в енергийната инфраструктура на ЕС чрез обединяване на усилията на правителствата и разработчиците, което в крайна сметка ще доведе до по-достъпна във финансово отношение енергия в Европа.

Действия на държавите членки по отношение на инвестициите в електроенергийната мрежа

Испания обяви нужда от инвестиции в електроенергийната мрежа в размер на 13,59 милиарда евро до 2030 г., за да се осигурят възможности за нарастващия брой искания за присъединяване към електроенергийната мрежа. Чрез тези инвестиции ще се осигурят мощности за производство на водород от възобновяеми източници в размер на 13,1 GW, 9 GW за промишлени инсталации, 3,8 GW за центрове за данни, 1,8 GW за сгради и 1,2 GW за пристанища. За да се създадат възможности за такива инвестиции, в момента се изготвя *проект* на предложение.

[4] New report: European battery storage grows 15% in 2024, EU energy storage action plan needed (Нов доклад: Акумулирането с акумулаторни батерии в Европа нараства с 15 % през 2024 г., необходим е план за действие на ЕС за акумулиране на енергия)— SolarPower Europe.

Наличието на неефективности при използването на съществуващите електроенергийни мрежи в ЕС под формата на повторно диспечиране понастоящем вече поражда разходи от **5,2 милиарда евро годишно**. Ако не се вземат мерки, до 2030 г. тези разходи могат да нараснат до 26 милиарда евро годишно. Трансграничната търговия с електроенергия в рамките на вътрешния пазар вече носи на потребителите ползи от около 34 милиарда евро годишно.

Тези ползи могат значително да се увеличат чрез по-задълбочената пазарна интеграция и по-добро управление, като се осигури същевременно по-плавен поток на електроенергията през границите и по-добър надзор върху съответните процеси. Чрез по-нататъшна интеграция на енергийния пазар **до 2030 г. тези ползи могат да бъдат увеличени до 40—43 милиарда евро годишно**. Комисията ще започне и процеса на обсъждане относно задълбочаването на интеграцията на вътрешния пазар на електроенергия, като публикува **Бяла книга за по-задълбочена интеграция на пазара на електроенергия**.

Накрая, създадена е Работна група за пазара на газ, която да извърши задълбочен анализ на функционирането на пазара на газ, както и стриктна оценка на процесите на надзор, за да бъдат открити областите, в които е възможно да бъдат направени подобрения, и да се гарантира оптималното функциониране на енергийните пазари. Заключенията на работната група, заедно с евентуалните препоръки към тях, се очакват **до края на годината**, като целта е да се насърчи по-устойчива и ефективна енергийна система в бъдеще.

Ускоряване на прехода към чиста енергия

Енергийният състав на ЕС все още е зависим в значителна степен от изкопаемите горива, които се осигуряват предимно чрез внос. Около 70 % от енергията, потребявана в Европейския съюз през 2023 г., е с произход от изкопаеми източници, като почти 90 % от тях са вносни. Само през 2024 г. разходите за внос на енергийни ресурси в Европа надхвърлиха 375 милиарда евро.

За да се подкрепи потреблението с оглед на по-скъпите изкопаеми горива, държавите членки са отделили през 2024 г. приблизително **една пета повече публично финансиране** за субсидии за изкопаеми горива (+18 %) в сравнение с 2021 г. (годината преди кризата), въпреки че общото равнище на тези субсидии е намаляло с над една трета спрямо 2023 г. (–34 %) и се е свило наполовина спрямо 2022 г. — годината на сериозни проблеми с енергоснабдяването (–49 %)[5]. Тази зависимост от вносни горива представлява съществен риск за енергийната сигурност и устойчивостта на ЕС[6] , както и пречка за конкурентоспособността, тъй като изкривява стимулите за инвестиции в енергийния преход.

Поради това Европейският съюз трябва да диверсифицира и разшири производството си на чиста енергия на местно равнище.

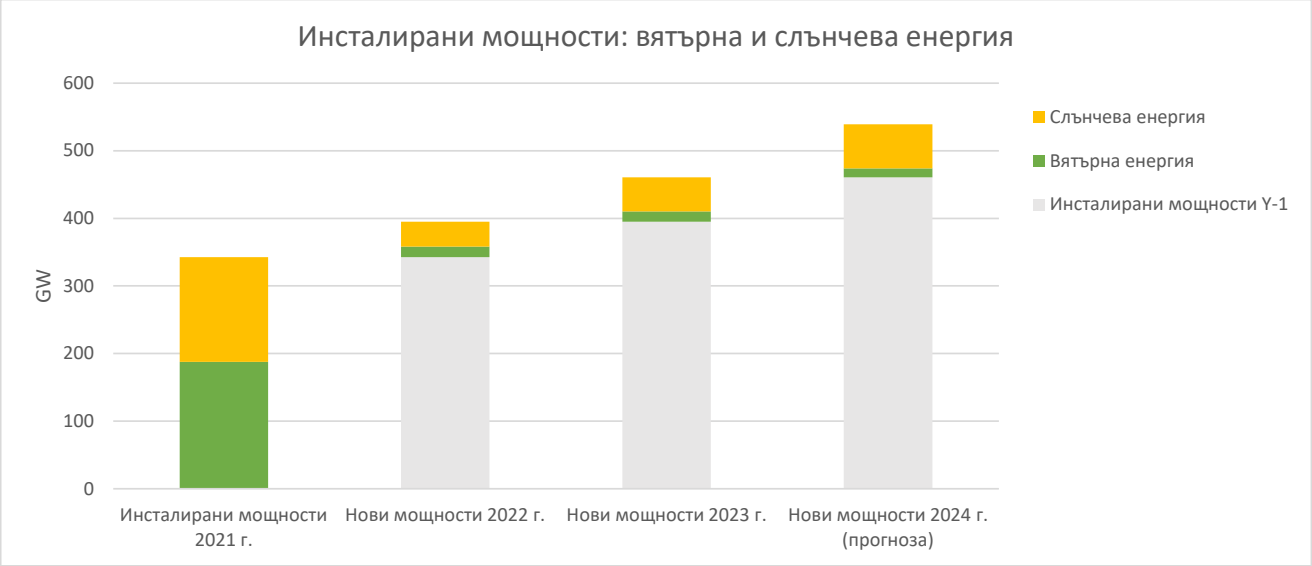
Значителен напредък вече е налице. Между 2021 г. и 2023 г. потребителите на електроенергия в ЕС са спестили 100 милиарда евро благодарение на производството на електроенергия от нови слънчеви фотоволтаични и вятърни мощности, което е свидетелство за значението на отключването на потенциала на енергията от възобновяеми източници за намаляване на зависимостта от изкопаеми горива и понижаване на разходите[7].

[5] Проучване относно енергийните субсидии — издание за 2025 г., Enerdata, Trinomics и Seven (предварителни данни).

[6] Според оценката на Европейската комисия на окончателните НПЕК само около половината от държавите членки са приели частични мерки за поетапното премахване на субсидиите за изкопаеми горива в своите НПЕК (COM(2025) 274, 27.5.2025 г.).

[7] Колко пари спестяват европейските потребители благодарение на възобновяемите енергийни източници? Актуализация на пазара на енергия от възобновяеми източници — юни 2023 г. — Анализ — Международна агенция по енергетика (МАЕ).

Бързото разширяване на електроенергийните мрежи и тяхната интеграция е от съществено значение, тъй като мощностите за производство на електроенергия от възобновяеми източници нарастват стремително — само през 2024 г. са добавени около 77 GW, включително 12,9 GW мощности за вятърна енергия и 65,5 GW нови слънчеви фотоволтаични мощности — и годишното разширяване на мощностите за производство на електроенергия от възобновяеми източници следва да достигне около 100 GW до 2030 г., както е подчертано в Пакта за чиста промишленост. Своевременното прилагане на приетите неотдавна правила, особено що се отнася до по-бързото издаване на разрешения, е предпоставка за подпомагане на това изключително важно ускоряване.

Източник: Евростат, WindEurope и Solar Power Europe.

Действия на държавите членки за издаване на разрешения

Ирландия *е въвела по отношение на възобновяемите енергийни източници задължително потвърждаване на пълнотата на заявленията или искане на допълнителна информация в срок до 45 дни; определя срокове за издаване на решения в зависимост от мощностите (52 седмици за мощности ≥ 150 kW, 30 седмици за мощности < 150 kW или при реконструкция на електроцентрали); изисква органите да не разширяват обхвата на оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) след като бъде издадено становище (12 август 2025 г.).*

Италия *извърши предварителен преглед (подлежащ на одобрение от парламента) на законодателството за процедурите за издаване на разрешения, като предлага да се премахнат пречките за намеси, при които няма необходимост от ново земеползване, плавно въвеждане на акумулирането на енергия, ускорен режим за проекти с малко или нулево въздействие върху околната среда, опростяване на процедурите за модернизиране/реконструкция на електроцентрали, въвеждане на единна точка за* контакт в общината (*11 септември 2025 г.).*

Повишаването на енергийната ефективност означава също намаляване на зависимостта на ЕС от вноса на енергийни ресурси. Всяко подобрение на енергийната ефективност с 1 % означава намаление на вноса на газ с 2,6 %. Продължаващите усилия за повишаване на ефективността играят решаваща роля за укрепването на енергийната сигурност и за понижаването на цените и разходите за енергия. С мерките за енергийна ефективност се намаляват разходите за внос на изкопаеми горива с около 25 %.

За да се постигне напредък в енергийната ефективност, Комисията ще насочи усилията си към 10 конкретни области, откроени в **Пътната карта за енергийна ефективност**. Тези инициативи обхващат широк спектър от действия — от подпомагане и опростяване на прилагането на нормативната уредба в областта на енергийната ефективност до

разработването на пазар за търгуема енергийна ефективност и разширяване на съдействието и международното сътрудничество. На 11 септември беше даден ход на **инициативата за енергийна ефективност за малките и средните предприятия (МСП)**. В допълнителното финансиране от 17,5 милиарда евро на групата на Европейската инвестиционна банка ще бъдат комбинирани съществуващи и нови финансови инструменти, включително дългови и капиталови инструменти, за да се подкрепи внедряването в МСП на доказани технологии за икономия на енергия, с които се намаляват разходите им за енергия и се повишават тяхната устойчивост и конкурентоспособност. МСП проявяват значителен интерес към прилагането на подобни финансови решения за декарбонизация и повишаване на тяхната устойчивост и конкурентоспособност.

Действия на държавите членки в областта на енергийната ефективност

***Италия** одобри схемата Conto Termico 3.0, в която се предвиждат стимули за енергийна ефективност и използване на топлинна енергия от възобновяеми източници в обществени (400 милиона евро) и частни сгради (500 милиона евро) (4 август).*

Инвестиции в чиста енергия

За да постигне своите цели в областта на енергетиката и климата, Комисията оценява, че ЕС трябва да привлече **над 660 милиарда евро годишно** между 2026 г. и 2030 г. и **695 милиарда евро годишно от 2031 г. до 2040 г.** за свързани с енергията инвестиции, като инвестиции в енергия от възобновяеми източници, енергийна ефективност и преносна способност на електроенергийната мрежа.

Основната част от свързаните с енергията инвестиции на равнището на ЕС са ясно насочени към ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници, намаляване на енергопотреблението чрез мерки за енергийна ефективност, повишаване на гъвкавостта, изграждане на междусистемни връзки и модернизиране на електроенергийната инфраструктура.

Въпреки че по-голямата част от тези инвестиции следва да произтичат от **частен капитал**, публичното финансиране трябва да бъде насочвано по-прецизно с цел привличане на частни инвестиции. За това се изисква гъвкав подход, основан на координираното прилагане на комбинация от **нефинансови действия** и всеобхватен **набор от финансови инструменти** — от механизми за намаляване на риска до решения за повишаване на възвръщаемостта и за структурирано финансиране — с оглед преодоляване на специфичните препятствия, пред които са изправени широк кръг инвеститори — от **големи институционални инвеститори до търговски банки и организатори на проекти** — във всички сегменти на енергетиката.

Чрез насочването на финансиране от Съюза към разширяване на мощностите за енергия от възобновяеми източници и мащабно акумулиране на енергия и едновременно с това към модернизация на преносните и разпределителните електроенергийни мрежи в държавите членки с Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) се допринася за постигане на целта делът на енергията от възобновяеми източници да достигне най-малко 42,5 % до 2030 г. Наред с инвестициите чрез МВУ държавите членки се подпомагат да предприемат реформи, насочени към създаването на благоприятни условия за инвестиции с цел ускоряване на издаването на разрешения за енергия от възобновяеми източници, по-бърз достъп до електроенергийните мрежи и постигане на по-голяма гъвкавост на електроснабдителната система. Очаква се по линия на МВУ да бъдат осигурени 61 GW нови инсталирани мощности за енергия от възобновяеми енергийни източници, с което ще бъдат спестени няколко милиарда кубически метра природен газ, ще бъдат покрити нуждите от електроенергия на около 40 милиона домакинства и ще се подпомогне модернизацията и изграждането на над 10 000 km електроснабдителни мрежи. **Значителна част от средствата по линия на МВУ е насочена също така към енергийната ефективност, по-специално в сградния сектор**. От общо 723,8 милиарда евро, налични по Механизма за възстановяване, 106,5 милиарда евро са използвани за финансиране на

инвестиции в енергийна ефективност, което представлява 15 % от общия размер на средствата.

В изпълнение на Плана за действие за енергия на достъпни цени Комисията увеличава усилията си съгласно правилата на пазара на електроенергия, за да бъдат отделени разходите за електроенергия от нестабилността на цените чрез насърчаване на използването на дългосрочни договори за електроснабдяване. **Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)** пое водеща роля в това отношение, **като даде начало на редица финансови продукти с подкрепата на InvestEU, включващи насрещни гаранции за споразумения за закупуване на електроенергия на стойност 500 милиона евро**, за да бъдат увеличени възможностите за банково финансиране за нови проекти за генериране на електроенергия от възобновяеми източници и да бъдат намалени рисковете за купувачите, както и **програма на стойност 1,5 милиарда евро за предоставяне на банкови гаранции на европейски производители на компоненти за електроенергийните мрежи**. Тя разшири също така финансирането за пакета за вятърна енергия от 5 милиарда евро на 6,5 милиарда евро и създаде нов гаранционен продукт за нововъзникващи чисти технологии в размер на 250 милиона евро, който също ще бъде подкрепен по линия на InvestEU.

Фондът за иновации представлява водещият инвестиционен фонд на ЕС за подкрепа на високо иновативни чисти технологии. С прогнозен бюджет от 40 милиарда евро за периода 2020—2030 г. програмата се финансира изцяло чрез системата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС), чрез която се подпомага постигането на енергийна независимост.

По линия на **Модернизационния фонд**, също се предоставя инвестиционна подкрепа, финансирана изцяло от СТЕ на ЕС. От януари 2021 г. насам са потвърдени около 200 схеми и индивидуални проекта на обща стойност 19,1 милиарда евро, средствата за които са изплатени на държавите членки бенефициери. Тези инициативи се отнасят най-вече до енергия от възобновяеми източници, енергийна ефективност, акумулиране на енергия и модернизация на енергийните мрежи.

В областта на енергията от АЕЦ на 13 юни 2025 г. Комисията публикува осмата **Примерна ядрена програма** (PINC), в която се прави цялостен и основан на факти преглед на потребностите от инвестиции в ядрената област за изпълнение на плановете на държавите членки и са набелязани областите, в които следва да се съсредоточат действията на държавите членки. За „*базовия сценарий*“ са необходими инвестиции в размер на около 241 милиарда евро по настояща стойност, от които 205 милиарда евро са предвидени за изграждане на нови големи реактори, а 36 милиарда евро — за удължаване на експлоатационните срокове. С неотдавнашните оперативни данни се потвърждава, че паркът от ядрени реактори на ЕС функционира с висок коефициент на натоварване — над 80 %, с което допринася за покриването на базовия товар и за постигането на целите за декарбонизация, като същевременно представлява важен елемент за конкурентоспособността на промишлеността и сигурността на снабдяването в определени държави членки.

За да се реализира пълното въздействие на тези реформи, е необходима дългосрочна стратегия за инвестиции. В предстоящата **инвестиционна стратегия за чиста енергия** ще бъдат разгледани пречките в системата пред инвестициите в технологии за чиста енергия, инфраструктура, акумулиране на енергия и енергийна ефективност и ще бъдат очертани действия за привличане на частния капитал и по-ефективно използване на публичното финансиране.

Освен това с разработването на устойчиви алтернативни горива, по-специално за сектора на въздухоплаването и морския сектор, се предоставят значителни възможности за повишаване на енергийната сигурност на Европа и укрепване на вътрешния капацитет и иновациите. В предстоящия план за инвестиции за устойчив транспорт е очертан широк набор от съответни мерки в тази насока.

Накрая, подготовката на **тристранни споразумения за финансово достъпна енергия** за промишлеността на Европа, които обединяват правителства, производители, промишлени

потребители и други заинтересовани страни, ще допринесе допълнително за привличане на необходимите инвестиции чрез повишаване на предвидимостта, предотвратяване на рисковете пред проектите и пречките пред тяхното реализиране, намаляване на разходите за финансиране и укрепване на промишлената база на Европа. По време на неофициалния Съвет по енергетика, проведен в Копенхаген на 4 септември, комисар Йоргенсен обяви първите две **тристранни споразумения в областта на енергийните източници в морето и електроенергийните мрежи и в областта на акумулирането на енергия**, които се очакват в идните месеци. Комисията ще разгледа в сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни и други възможни приоритетни сектори, като например секторите на биометана, енергийната ефективност, малките модулни реактори и енергийната интеграция на центровете за данни.

Приетата на 25 юни 2025 г. **Рамка за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост (CISAF)**, която замени Временната рамка за мерки за държавна помощ при кризи и преход (TCTF), също представлява стратегически инструмент за ускоряване на внедряването на чиста енергия и декарбонизацията на промишлеността. Целта ѝ е да се рационализира държавната помощ за възобновяеми енергийни източници, декарбонизация на промишлеността и производство на чисти технологии, като на държавите членки се дава възможност да прилагат безвъзмездни средства и данъчно стимулиране при по-ясни условия с оглед укрепване на конкурентоспособността на ЕС в рамките на по-широкия

Държавна помощ от държавите членки

Чехия *Държавна помощ в размер на 960 милиарда евро за инвестиции в дейности, свързани с производството на екологосъобразно оборудване (акумулаторни батерии, фотоволтаични панели, вятърни турбини, термопомпи, електролизьори, технологии за улавяне и използване на въглероден диоксид (CCUS) и съответните суровини (18 март 2025 г.).*

Германия *Схема за държавна помощ на стойност 5 милиарда евро, одобрена от Комисията, чрез която да бъдат подпомогнати секторите, обхванати от СТЕ, да декарбонизират процесите си чрез електрификация, водород, CCUS и енергийна ефективност. Схемата ще се състои от двупосочни договори за разлика в цената на въглеродните емисии с ежегодно отпускани безвъзмездни средства в зависимост от офертите на дружествата и развитието на цените на СТЕ и енергията за покриване на допълнителните разходи при декарбонизацията (24 март 2025 г.).*

Португалия *Схема на стойност 612 милиона евро за намаляване на таксите за електроенергия (75—85 %) за сектори с висока зависимост от електроенергията и които участват по-специално в международна търговия, като се прилагат определени условия (24 април 2025 г.).*

Пакт за чиста промишленост.

Осигуряване на финансово достъпна енергия в средносрочен и дългосрочен план

Възобновяемите енергийни източници и мерките за енергийна ефективност вече водят до намаляване на цената на електроенергията, затова сега е необходимо да бъде изградена интегрирана енергийна система, с която електрификацията да се разширява по интелигентен начин и общата ефективност и гъвкавост на системата да се подобрява чрез по-добро интегриране на евтини и изобилни възобновяеми енергийни източници във всички сектори.

Следващата вълна от мерки по Плана за действие за енергия на достъпни цени, посочени в приложението, ще бъде съсредоточена върху структурните промени, чрез които този преход ще стане възможен. Това се отнася например за **Плана за действие за електрификация и Стратегията за отоплението и охлаждането**, насочени към преодоляване на пречките пред електрификацията и отключването на потенциала на чистата електроенергия и интегрирането на енергийната система с висока енергийна ефективност. Тези инициативи ще бъдат допълнително подкрепени чрез **Стратегическата пътна карта за цифровизацията и изкуствения интелект (ИИ)**, чиято цел е

постиженията в цифровите решения и технологиите за изкуствен интелект да бъдат превърнати в практически мерки, с които се подпомагат енергийният преход и преминаването към цифрови технологии, като същевременно се обръща внимание на предизвикателствата и рисковете, каквито са например интегрирането на потреблението на центровете за данни в енергийната система на ЕС.

Енергийният пакет за гражданите има за цел да бъдат предоставени насоки относно начините, по които потребителите могат да участват и да се възползват от възобновяемите енергийни източници и от реакцията от страната на потреблението, включително като част от енергийна общност или чрез споделяне на енергия.

Енергията на достъпни цени е важен аспект от общата финансова достъпност на жилищата. Съществуват значителни различия в степента на изложеност на енергийна бедност между различните социално-икономически групи както в краткосрочен[8], така и в дългосрочен план[9]. Налице са и съществени различия в равнищата на енергийна бедност между държавите членки. До края на годината Комисията ще приеме първия по рода си **европейски план за жилища на достъпни цени**, чиято цел е да се помогне на държавите членки да се справят със структурните причини за жилищната криза, както и да се привлекат публични и частни инвестиции за финансово достъпно и устойчиво жилищно настаняване[10]. Това включва привеждане в действие на общоевропейската инвестиционна платформа за устойчиви жилища на достъпни цени, на която е даден ход съвместно с ЕИБ, националните насърчителни банки и други финансови институции, с която ще се насърчават също така устойчивите инвестиции в жилищни проекти в целия ЕС.

Инвестициите в енергийна ефективност и саниране на сградите, в чисто отопление и охлаждане и интегриране на енергия от възобновяеми източници, както и в решения за мобилност с нулеви и ниски емисии, ще бъдат подкрепени чрез **Социалния фонд за климата**. Основната цел на фонда е — паралелно с прилагането на СТЕ2 — да се гарантира справедлив преход към неутралност по отношение на климата, като се подкрепят най-засегнатите уязвими групи, по-специално домакинствата, изложени на енергийна или транспортна бедност.

Освен това Комисията ще продължи да използва потенциала на **Стратегическия план на ЕС за енергийните технологии (плана SET)** — един от основните инструменти в рамките на петия стълб на Енергийния съюз за научни изследвания, иновации и конкурентоспособност — за разработването на нови технологии и за намаляване на техните разходи чрез координирани усилия в областта на научните изследвания и иновациите.

3. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ДО 2030 Г.: ФАКТОЛОГИЧНА ОСНОВА ЗА СЛЕДВАЩИЯ ЕТАП НА ЕНЕРГИЙНИЯ СЪЮЗ

До 2025 г. почти всички държави членки[11] са представили своите актуализирани интегрирани НПЕК. Тези планове са от решаващо значение за постигането на

8 Koukoufikis, G., Ozdemir, E. и Uihlein, A., Shedding Light: Unveiling the Dynamics of Energy Poverty in the EU (Извеждане на светло: Разкриване на динамиката на енергийната бедност в ЕС), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2024 г., doi:10.2760/7432189, JRC138567.

9 Ozdemir, E. и Koukoufikis, G., The persistence of energy poverty in the EU (Продължителността на енергийната бедност в Европейския съюз), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2024 г., doi:10.2760/745025, JRC138409.

10 Някои описателни анализи на този въпрос са извършени в изследването на Ozdemir, E. и Koukoufikis, G., Addressing Housing Affordability and Energy Poverty: A Dual Challenge for the EU (Осигуряване на достъпно жилищно настаняване и преодоляване на енергийната бедност: двойно предизвикателство пред Европейския съюз), Европейска комисия, Петен, 2025 г., JRC140895. В допълнение авторите на това изследване в момента подготвят цялостен доклад относно анализа на тенденциите в промените на цените на жилищата и достъпността на жилищните разходи за домакинствата.

11 С изключение на Полша.

справедлива, устойчива и неутрална по отношение на климата Европа и за насочването на така необходимите инвестиции към климатичния и енергийния преход.

Извършената от Комисията оценка на тези планове[12] показва, че държавите членки значително са подобрили своите планове в отговор на нейните препоръки по проектите и в резултат на това несъответствията по отношение на изпълнението на договорените цели в областта на енергетиката и климата за 2030 г. са съществено намалени. Необходими са обаче допълнителни амбиции и усилия от страна на държавите членки, за да продължат да изпълняват успешно целите, по-специално в областта на енергийната ефективност. Подобряването на аналитичната рамка и прилагането на действия, насочени към справедливостта, заетостта и уменията в контекста на прехода, също остават недостатъчни. Освен това в плановете често липсват цялостни стратегии за мобилизиране на публично и частно финансиране. Само в няколко от тях са посочени източниците на финансиране, извършена е оценка на равнището на необходимата обществена подкрепа и е обсъден начинът, по който могат да бъдат мобилизирани частни инвестиции. Това показва колко важен е повтарящият се процес на сътрудничество между Комисията и държавите членки. С този напредък се подкрепя и целта за неутрален по отношение на климата ЕС до 2050 г. и по-широката рамка на прехода, като се обвързват енергийната автономност, сигурността на енергоснабдяването, конкурентоспособността и намаляването на зависимостта от изкопаеми горива.

До 15 март 2025 г. държавите членки следваше да докладват за напредъка по изпълнението на своите НПЕК. В това докладване беше обхванат напредъкът по отношение на техните цели, задачи и принос по всичките пет измерения на Енергийния съюз, в това число относно емисиите на парникови газове и поглъщането им от поглътители, премахването на субсидиите за изкопаеми горива, както и прилагането или изменението на политиките и мерките на държавите членки и тяхното финансиране.

Освен това държавите членки трябваше да докладват за напредъка по отношение на своите цели за адаптиране към изменението на климата, за въздействието на техните политики и мерки върху качеството на въздуха и емисиите на замърсители на въздуха, както и за предприетите стъпки за установяване на многостепенен диалог в областта на енергетиката и климата.

Въз основа на тези доклади Комисията оцени постигнатия напредък и направи преглед на степента, до която са постигнати амбициите на ЕС в областта на климата и енергетиката за 2030 г.[13] Пълната **оценка на Комисията на двугодишните доклади на държавите членки** се публикува заедно с настоящия доклад. Освен това в годишния **Доклад за напредъка на действията в областта на климата** е направен преглед на напредъка по прилагането на политиките в областта на климата в рамките на Регламента относно управлението. Основните изводи от оценката са обобщени в разделите по-долу.

3.1 Декарбонизация

[12] Публикуваният на 28 май 2025 г. пакет включва оценка на равнището на ЕС на окончателните актуализирани НПЕК, работен документ на службите на Комисията с индивидуалните оценки на 23 национални плана и насоки за улесняване на изпълнението. Това се допълва от работен документ на службите на Комисията, съдържащ оценката на националните планове на Словакия и Естония, който беше публикуван на 2 октомври 2025 г. . Белгия представи окончателния си план на 7 октомври 2025 г. и службите на Комисията в момента го оценяват. Полша се приканва да представи окончателните си актуализирани НПЕК възможно най-скоро.

[13] На всеки две години всяка държава членка докладва на Комисията относно изпълнението на своя национален план в областта на енергетиката и климата чрез интегриран национален доклад за напредъка в областта на енергетиката и климата, обхващащ и петте измерения на Енергийния съюз. Когато е възможно, при докладването и оценката се използват съпоставими статистически данни за енергетиката. В резултат на това последните консолидирани данни в определени области се отнасят за 2022 г. или 2023 г.

През **2024 г.**[14] **нетните емисии на парникови газове**, включително от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство (ЗПЗГС), както и емисиите от международния морски транспорт и въздухоплаването в рамките на целевия обхват на ЕС, **са намалели с 2,5 % в сравнение с 2023 г. Емисиите продължават да намаляват, след като през 2023 г. беше отбелязан забележителен спад от 9 %.** Емисиите са с 37,2 % по-ниски в сравнение с 1990 г. (или с 39 %, ако се вземат предвид само вътрешните за ЕС нетни емисии), докато БВП е с 71 % по-висок, което означава, че икономическият растеж продължава да не е обвързан с емисиите.

През 2024 г. благодарение на **системата на ЕС за търговия с емисии** (СТЕ на ЕС) беше постигнато допълнително намаление на емисиите от енергийните и промишлените инсталации с 5,8 % в сравнение с равнищата от 2023 г. Това се равнява на намаление на тези емисии с около 50 % спрямо равнищата от 2005 г. Емисиите от **въздухоплаването**, обхванати от СТЕ на ЕС, са се увеличили с около 15 % в сравнение с 2023 г., но около половината от това увеличение се дължи на разширения географски обхват[15]. В **секторите за разпределяне на усилията** емисиите останаха на сходно равнище в сравнение с 2023 г. Предварителните данни за 2024 г. за емисиите и поглъщанията на парникови газове от сектора на земеползването, промените в земеползването и горското стопанство (**ЗПЗГС**) сочат увеличение при нетните поглътители на въглерод с около 7 % (или 15 $MtCO_2$-екв.) в сравнение с 2023 г., въпреки че приблизителните емисии продължават да подлежат на значителни корекции (за повече подробности вж. Доклада за напредъка на действията в областта на климата за 2025 г.).

През 2023 г. ЕС достигна дял на **енергията от възобновяеми източници** в брутното крайно енергопотребление от 24,6 % — увеличение с 1,5 процентни пункта **в сравнение с 2022 г**.

Средно общият дял на енергията от възобновяеми източници се увеличава с 0,8 процентни пункта годишно от 2020 г. насам. **Напредъкът е голям в сектора на електроенергията**, в който делът на възобновяемите енергийни източници се е увеличил от 37,4 % през 2020 г. до 45,3 % през 2023 г. Електроенергията от разположени на сушата уредби за вятърна енергия представлява 15 % от потреблението в ЕС, следвана от слънчевите фотоволтаични уредби с 9 % и биогоривата с 3 %.

Напредъкът при отоплението и охлаждането (от 23,0 % на 26,2 %) **и транспорта** (от 10,3 % на 10,8 %) е **по-скромен**. За да бъде постигната целта на ЕС за 2030 г. за дял на енергията от възобновяеми източници в общото енергопотребление от 42,5 % (с амбицията да бъдат достигнати 45 %), ще бъде необходимо **значително по-бързо въвеждане на възобновяеми енергийни източници през следващите години**, като увеличението ще трябва да бъде 2,6 процентни пункта годишно, за да се достигне следващата базова стойност от 29,7 % през 2025 г. (в съответствие с Регламента относно управлението). В сектора на отоплението и охлаждането производството на енергия от възобновяеми източници произтича основно от биомаса (86,6 млн.т.н.е.) и термопомпи (19 млн.т.н.е.), като слънчевите топлинни уредби имат относително по-малка роля.

Транспортът е сред секторите с най-високи емисии на парникови газове, което налага целенасочени усилия за тяхното намаляване чрез напредък в мобилността с нулеви емисии и устойчиво развиваните алтернативни горива, по-специално в сектора на въздухоплаването и в морския сектор. В сектора на транспорта енергията от възобновяеми източници се осигурява основно от биогорива (18 млн.т.н.е.), като нейният дял значително превишава дела на електроенергията (2 млн.т.н.е.).

[14] Последните официални данни на Европейския съюз относно емисиите на парникови газове (ПГ), подадени от Европейската агенция за околната среда (ЕАОС) към Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК) през март 2025 г., и приблизителни данни за емисиите на ПГ, предоставени от държавите — членки на ЕС, на ЕАОС през юли 2025 г.

[15] Повторно включване на полети, различни от вътрешните, до и от летища в най-отдалечените райони.

За да бъдат постигнати целите за декарбонизация в сектора на въздухоплаването, заложени в рамката на ReFuelEU Aviation, Европа трябва да се подготви до 2030 г. да произвежда или внася 3 милиона тона устойчиво развивано авиационно гориво (SAF), включително 600 хиляди тона SAF на основата на електроенергия (e-SAF), като до 2050 г. се предвижда увеличение до 35 милиона тона устойчиво развивано авиационно гориво, включително 17 милиона тона устойчиво развивано авиационно гориво, получавано на основата на електроенергия.

Според оценките до 2030 г. за морския транспорт ще бъдат необходими около 1,5 милиона тона устойчиво развивани корабни горива (SMF). С напредването към 2035 г. за постигането на целите ще са необходими приблизително 6,4 милиона тона устойчиво развивани корабни биогорива (bio-SMF) и 4,6 милиона тона устойчиво развивани корабни горива на основата на електроенергия (e-SMF).

С тези цели ще се създаде силно търсене на използването както на устойчиво развивани биогорива, така и на възобновяеми течни и газообразни транспортни горива с небиологичен произход (RFNBO), по-специално след 2030 г.

Въпреки общото увеличение на равнището на ЕС делът на енергията от възобновяеми източници в общото енергопотребление през 2023 г. продължи да бъде различна в значителна степен сред държавите членки, което отразява различните изходни позиции на всяка от тях. През 2023 г. Швеция е постигнала най-висок дял на енергията от възобновяеми източници (66 %), следвана от Финландия (51 %), Дания (44 %) и Латвия (43 %), а с най-ниски дялове (под 16 %) са били Люксембург, Белгия, Малта и Ирландия.

Като се имат предвид както националното потребление, така и обявените понастоящем статистически прехвърляния, в **две** държави членки делът на енергията от възобновяеми източници **за 2023 г.** продължава да е **под обвързващата за тях цел за енергията от възобновяеми източници за 2020 г. съгласно Директивата за енергията от възобновяеми източници от 2009 г.: Франция и Ирландия, като и двете са с 0,7 процентни пункта под базовата цел за 2020 г.** Поради това тези държави членки трябваше да предприемат в срок от една година допълнителни мерки за покриване на разликата в рамките на следващата година. Освен това три държави членки все още **не са постигнали базовата стойност за тях за 2022 г.**[16] Очаква се тези държави членки да обяснят в следващия интегриран доклад за напредъка по какъв начин възнамеряват да премахнат разликата[17].

Като цяло е налице напредък в осъществяването на реформите в областта на издаването на разрешения, като в държавите членки се наблюдава положителна динамика. При мониторинга на прилагането на препоръката на Комисията относно издаването на разрешения са установени 1200 национални мерки, за 520 от които се счита, че са в пълно съответствие с препоръките.[1] Много от тези мерки са относително нови и все още предстои да стане видим пълният им ефект. В рамките на Плана за действие за енергия на достъпни цени Комисията обяви допълнителни законодателни мерки, както и мерки за подкрепа на изпълнението и изграждане на капацитет, за да бъдат подпомогнати държавите членки в ускоряването на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и свързаната с тях инфраструктура[18].

---

[16] Ирландия (изоставаща с 4 процентни пункта), Франция (2,5 процентни пункта) и Словения (0,3 процентни пункта). Базовата стойност, както е определена в член 4 от Регламента относно управлението въз основа на предишната цел на равнището на ЕС преди влизането в сила на преразгледаната Директива за енергията от възобновяеми източници.

[17] Оценката на Комисията на напредъка на държавите членки, които през 2022 г. не са постигнали определената им базова стойност, се представя в специален работен документ на службите на Комисията въз основа на мерките и обясненията, посочени в докладите за напредъка.

[18] Европейска комисия: Генерална дирекция „Енергетика“, COWI, Eclareon и Prognos, Monitoring the implementation of the Commission recommendation and guidance on speeding up permit-granting procedures for renewable energy and related infrastructure projects – Final report (Наблюдение на

Енергийните общности продължават успешно да се разрастват във всички държави членки, като допринасят за енергийния преход чрез ръководени от гражданите инициативи. В ЕС вече съществуват над 8000 енергийни общности. Европейската комисия подкрепя това развитие чрез наскоро създадените **Център за граждански консултации в областта на енергетиката** и **Механизъм за енергийни общности**. Освен това по линия на програмата LIFE е подпомогнато сътрудничеството между енергийните общности и местните и регионалните органи, като са реализирани над 50 местни услуги, чрез които гражданите получават помощ при създаването и разширяването на проекти на енергийни общности.

Държавите членки работят активно за повишаване на устойчивостта спрямо изменението на климата и адаптирането към него чрез прилагането на различни планове, стратегии и рамки. Всички държави членки са въвели национални политики за адаптация, като някои разполагат и със секторни политики за адаптация или такива политики са в процес на изготвяне. Няколко държави членки включват в националното си законодателство в областта на климата правила относно адаптацията с цел да бъде засилена правната подкрепа за мерките за адаптация. Държавите членки постигат напредък и при разработването и усъвършенстването на националните си оценки на климатичните рискове, които са от съществено значение за формулирането на основани на доказателства политики за адаптация.

Увеличават се и усилията на местно и регионално равнище в целия ЕС за повишаване на устойчивостта спрямо изменението на климата и адаптирането към него. В държавите членки, в които съществуват правни изисквания, регионалните и местните власти са задължени да подготвят и прилагат планове за адаптиране, като много от тях интегрират устойчивостта в специфични за секторите програми. В случаите, когато няма задължителни изисквания, множество региони и градове доброволно разработват стратегии за адаптиране в рамките на националните планове за адаптиране или на трансграничните програми на ЕС, които често се подкрепят чрез стимули от държавата, насоки и съвместни инициативи.

3.2 **Енергийна ефективност**

През 2023 г.[19] енергийното потребление от първични източници в ЕС достигна 1209 милиона тона нефтен еквивалент (млн.т.н.е.), което представлява намаление с 4,1 % в сравнение с 2022 г. и средногодишно намаление с 2,7 % от 2020 г. насам, **като се отбелязва известно приближаване към новата цел за 2030 г. от 992,5 млн.т.н.е., но все още има значителна разлика от 22 % спрямо целта за 2030 г.**

През 2023 г. крайното енергийно потребление достигна 894 млн.т.н.е. , т.е. намаление с 3,0 % спрямо 2022 г. и средногодишно намаление от 2 % от 2019 г. насам, като разликата спрямо новата цел за 2030 г. продължава да бъде 17 % (763 млн.т.н.е.), което означава, че до 2030 г. средногодишното намаление трябва да бъде поне 2,2 %[20]. Поради това, за да се постигне целта за намаляване на крайното енергийно потребление с 11,7 % до 2030 г., ще бъде необходимо допълнително увеличаване на усилията в областта на енергийната ефективност, тъй като в извършената от Комисията през 2025 г. оценка на актуализираните окончателни НПЕК в ЕС беше установено намаление с едва 8,1 % в сравнение с прогнозите за 2030 г.

Въпреки намалението на равнището на ЕС средногодишното намаление на първичното и крайното енергийно потребление от 2019 г. насам продължава да се различава значително между държавите членки, което отразява различните условия и изходни позиции на всяка

прилагането на препоръката и насоките на Комисията относно ускоряването на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и съответната инфраструктура — окончателен доклад), Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г., https://data.europa.eu/doi/10.2833/2257747

[19] Последни налични данни.

[20] Това се отнася за периода 2023—2030 г.

от тях. **Люксембург отчита най-високото средногодишно намаление на крайното енергийно потребление** от 2019 г. насам (5,4 %), следван от Нидерландия (3,8 %) и Финландия (3,0 %), докато в Малта, Хърватия и Португалия крайното енергийно потребление дори се е увеличило от 2019 г. насам.

През 2023 г. крайното енергийно потребление е намаляло с 6,1 % в жилищния сектор в ЕС, с 5,4% в промишления сектор и с 3,0 % в сектора на услугите в сравнение с равнищата от 2022 г. Според данните от жилищния сектор, коригирани за въздействието на климата (-3,5 % в сравнение с 2022 г.), намалението до голяма степен се дължи на подобряването на енергийните характеристики на жилищните сгради, както и на по-меката зима в сравнение с предходната година. Необходимо е да се повишат усилията за подобряване на темповете на **саниране на сградите и за следене на неговия напредък**, както и за **декарбонизация и електрификация на отоплението**. Въпреки че през 2022 г. бяха инсталирани 2,8 милиона термопомпени агрегата, темпът на внедряване се забави до 2,7 милиона през 2023 г. и до 2 милиона през 2024 г[21]. При други чисти технологии в сектора на сградите беше отбелязан значителен ръст: към края на 2024 г. покривните слънчеви фотоволтаични мощности достигнаха приблизително 338 GW, а мощностите на инсталациите за акумулиране с акумулаторни батерии в Европа бяха около 66 GW през първото тримесечие на 2025 г., с което се подпомогна както стабилността на електроенергийната мрежа, така и интегрирането на енергията от възобновяеми източници. **Националните мерки все още не се изпълняват с необходимия темп, за да бъде постигнат сграден фонд с нулеви емисии до 2050 г.**, като за тази цел решаващо значение ще има бързото прилагане на преработената Директива относно енергийните характеристики на сградите.

През юни Комисията публикува пакет от мерки в подкрепа на държавите членки при прилагането на Директивата относно енергийните характеристики на сградите. Държавите членки трябва да транспонират директивата до май 2026 г.

Политическите и регулаторните мерки се засилват, за да бъдат премахнати пречките пред подобряването на енергийната ефективност. Регулаторните усилия, включително в рамките на плановете за възстановяване и устойчивост на редица държави членки, са насочени към премахване на пречките чрез опростяване на процедурите за издаване на разрешения за саниране на сгради и за присъединяване към мрежата, чрез справяне с разделените стимули на пазарите за наемане на имоти, както и чрез насърчаване на обучението и сертифицирането на специалисти в областта на енергетиката. Освен това за стимулиране на инвестициите в енергийна ефективност и за подпомагане на внедряването на нискоенергийни технологии се използват пазарни инструменти, като например данъци върху енергията, такси и квоти. Чрез схемите за задължения за енергийна ефективност (EEOS) и търгуемите бели сертификати доставчиците се задължават да постигат икономии на енергия за крайните потребители. Чрез механизмите за определяне на цени на въглеродните емисии, сред които и СТЕ на ЕС, се генерират приходи за инициативи в областта на ефективността, докато с данъците върху енергията и таксите върху превозните средства се насърчава намаляването на потреблението. С регламентите за екопроектирането и енергийното етикетиране допълнително се насърчават използването на ефективни продукти и информираният избор на потребителите.

Прилагането на мерките за енергийна ефективност, както и актуализирането на изискванията за енергийното етикетиране и екопроектирането, доведе до спестявания в размер на приблизително **120 милиарда евро** от разходите за енергия през 2023 г., като се очаква до 2030 г. тази стойност да достигне около 162 милиарда евро[22].

3.3 **Енергийни пазари**

Достатъчната трансгранична взаимосвързаност между държавите членки представлява абсолютно предварително условие, за да може чистата и евтина електроенергия да се разпределя свободно и да се подава на гражданите и предприятията в цяла Европа, с което

[21] JRC, предстоящ доклад за СЕТО относно термопомпите.
[22] План за действие за енергия на достъпни цени.

се допринася за по-ниски цени на електроенергията, по-висока енергийна сигурност и по-добра интеграция на енергията от възобновяеми източници.

Държавите членки положиха значителни усилия за **увеличаване на трансграничната преносна способност**, като пример за това са проекти като **балтийската междусистемна връзка** между Финландия и Естония, електроенергийната междусистемна връзка ElecLink между Обединеното кралство и Франция, както и междусистемната газова връзка Гърция—България (IGB). Завършването на различни проекти от общ интерес следва допълнително да **подобри равнищата на междусистемна свързаност**. Понастоящем държавите членки докладват за 83 текущи проекта от общ интерес (ПОИ), повечето от които се отнасят до електроенергийни междусистемни връзки. Процесът по изготвяне на втория списък с проекти от общ/взаимен интерес (ПОИ/ПВИ) е в ход, като към момента са набелязани 230 допустими проекта, а списъкът се очаква да бъде приключен до края на 2025 г.

Въпреки това тринадесет държави членки (Белгия, Германия, Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Италия, Кипър, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния и Швеция) все още не са постигнали целта за междусистемни връзки от минимум 15 % до 2030 г., като осем от тях (Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Италия, Кипър, Нидерландия и Полша) остават под междинната цел от 10 % за 2020 г.[23] Необходими са допълнителни усилия за постигане на целите за 2030 г., по-специално по отношение на навременното изпълнение на планираните трансгранични проекти.

През април миналата година Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) изпрати становище до Европейския парламент и Европейската комисия, в което подчерта спешната необходимост от **по-нататъшен напредък** от страна на операторите на преносни системи (ОПС). Вътрешният за ЕС пазар на електроенергия представлява основата на нашата обща сигурност на енергоснабдяването и стратегически инструмент за постигане на целите за внедряване на възобновяеми енергийни източници. Предпоставка за енергийния преход е използването в максимална степен на междусистемните пропускателни способности чрез достигане на минималното изискване от 70 %, тъй като с презграничната търговия се подпомага внедряването на възобновяеми енергийни източници, намаляват се разходите и се повишава сигурността на електроснабдяването чрез оптимизация на използването на съществуващата електроенергийна мрежа.

Освен това е важно държавите членки **да увеличат гъвкавостта по отношение на неизкопаемите горива** на разполагаемата преносна способност в своите електроснабдителни системи, като завършат транспонирането и прилагането на всички относими разпоредби на ЕС, с които се създава възможност за ефективно участие в реакцията от страната на потреблението, акумулирането на енергия и разпределеното генериране на електроенергия на всички съответни пазари. Много държави членки са си поставили амбициозни цели за участието на потребителите, внедряването на интелигентни измервателни уреди и адекватността на електроснабдителната система, с което се създава основата за интегрирана енергийна система с по-висока способност за реагиране.

3.4 **Сигурност на енергоснабдяването**

С успешното **разширяване на обхвата на Регламента за съхранението на газ** се потвърждава ангажиментът на Европа по отношение на **енергийната сигурност и устойчивостта**. Като се има предвид ключовата роля на сигурността на енергоснабдяването за енергийния преход, това развитие ще спомогне за подготовката за следващите зимни сезони, като същевременно ще бъде осигурена гъвкавост на държавите членки да предотвратяват прекомерно увеличение на цените и изкривяване на пазара.

[23] Въз основа на данните от зимната прогноза на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС-Е) за периода 2024—2025 г. *(изчисления на ГД „Енергетика“ въз основа на данни за междусистемните пропускателни способности и генериращите мощности, подадени към 10 януари 2025 г., 19:00 ч.)*.

Нивата в газохранилищата достигнаха 90 % още преди края на август 2024 г., като през зимните месеци **не бяха констатирани проблеми със сигурността на доставките на газ въпреки студената зима и относително ниските доставки на ВПГ**. Комисията и държавите членки работиха в тясно сътрудничество, за да гарантират, че сигурността на доставките няма да бъде засегната от прекратяването на транзита на руски газ през Украйна през декември 2024 г. Въпреки че въздействието беше различно в различните региони, като цяло сигурността на доставките и цените не бяха засегнати значително на равнището на ЕС благодарение на колективната предварителна работа, включително усилията за диверсификация чрез механизма **AggregateEU**, чрез който бяха постигнати забележителни резултати: близо 190 регистрирани дружества, обединяване на търсенето в размер на 90 милиарда m3, доставки в размер на 160 милиарда m3 и съответствие между купувачи и доставчици в размер над 77 милиарда m3. В резултат на това делът на вноса на руски природен газ намаля до 12 % през 2025 г. (до август) спрямо 19 % през 2024 г. Платформата на ЕС за енергия и суровини също така ще разшири обединяването на търсенето, за да бъдат обхванати нови продукти и стоки, като се разчита на пазарната сила и мащаба на европейския пазар. На 14 октомври 2025 г. нивата в газохранилищата достигнаха 83 % от капацитета.

Не са констатирани и проблеми, свързани със сигурността на доставките на нефт. Бяха освободени ограничени запаси от нефт поради проблеми с нефтопроводите и/или временно затваряне на нефтозаводи, но всички държави членки запазиха или възстановиха задължителните си запаси от нефт. Вследствие на продължаващите санкции върху вноса на руски нефт, както и на дейността на сенчестия флот, само 3 държави членки продължават да внасят руски нефт (с дял едва 3 % от вноса на нефт в ЕС през 2024 г.).

Ситуацията по отношение на сигурността на електроснабдяването в ЕС остава като цяло благоприятна благодарение на нарастващите инсталирани мощности за енергия от възобновяеми източници, умереното търсене на електроенергия, стабилното като цяло генериране на електроенергия от АЕЦ и благоприятните нива в язовирите в ЕС. Съществен напредък по отношение на сигурността на електроснабдяването представляваше **синхронизирането на електроенергийната мрежа на Балтийските държави** с електроснабдителната система на континентална Европа, което даде възможност да се постигне пълна енергийна независимост на Естония, Латвия и Литва от Русия, а оттам и колективна енергийна сигурност на ЕС.

Декември 2024 г. беше белязан и от инцидента, свързан с прекъсването на подводния електропровод Estlink-2 между Финландия и Естония, който не застраши сигурността на електроснабдяването в региона, но доказа уязвимостта на критичната енергийна инфраструктура от злонамерени действия, особено под вода. В отговор на това през февруари 2025 г. Комисията прие съвместно съобщение, насочено към засилване на сигурността и надеждността на подводните кабели въз основа на четири основни стълба: предотвратяване, откриване, реагиране и възпиране.

През миналата година някои крайно неблагоприятни метеорологични явления с ограничен географски обхват също оказаха сериозен натиск върху електроснабдителната система на ЕС, като например бурята Eowyn в Ирландия през януари 2025 г.

Друго значимо събитие беше **прекъсването на електроснабдяването на Иберийския полуостров на 28 април 2025 г.**, което засегна целия полуостров и малка зона във Франция в близост до границата с Испания. Преносните електроенергийни мрежи на Португалия и Испания бяха възстановени в рамките на същата нощ в съответствие с мрежовия кодекс относно извънредните ситуации и възстановяването на електроснабдяването. Основните фактори все още се анализират, но Комисията следи развитието им отблизо. Комисията анализира всички констатации, включително докладите за последващите оценки, представени от Испания и Португалия, както и доклада на експертната група, създадена от ЕМОПС-Е, и може да обмисли предприемането на действия за повишаване на общата сигурност на енергоснабдяването в ЕС например чрез предстоящото преразглеждане на рамката на ЕС за енергийна сигурност.

Докладваните национални цели в областта на енергийната сигурност са насочени предимно към гарантиране на непрекъснатост на снабдяването, а на второ място — към диверсификация на енергийните източници. Държавите членки докладват, че обръщат повишено внимание на укрепването на сигурността на доставките на газ чрез създаване на нови терминали за ВПГ, алтернативни маршрути на газопроводи и използване на газове от възобновяеми източници.

3.5 **Научни изследвания, иновации и конкурентоспособност**

С технологиите за чиста енергия се осигурява важен икономически принос, като през 2023 г. се очаква в сектора на енергията от възобновяеми източници в ЕС да има заетост от около 1,8 милиона работни места, а общият му оборот да възлиза на приблизително 233 милиарда евро[24]. Конкурентоспособността на сектора на технологиите за чиста енергия в ЕС е от решаващо значение не само за постигането на целите в областта на енергетиката и климата, но и за създаването на работни места, като същевременно се укрепват енергийната и икономическата сигурност[25].

Законодателният акт за промишленост с нулеви нетни емисии, който влезе в сила през 2024 г., представлява важна стъпка в подкрепа на производството в областта на технологиите за нулеви нетни емисии в ЕС. През май 2025 г. Комисията прие четири акта на вторичното законодателство[26], които представляват съществен етап в прилагането на акта. Освен това Комисията представи съобщение, в което е направена оценка на снабдяването на ЕС с технологии за нулеви нетни емисии и от което е видна значителна зависимост от Китай, по-специално по отношение на слънчевите фотоволтаични уредби (94 % от фотоволтаичните модули и фотоволтаичните елементи) и батериите (50 % от батерийните блокове, модули и елементи, както и 81 % от активните материали за анода)[27]. Като цяло секторът на чистите технологии в ЕС продължава да е изправен пред силен конкурентен натиск. На световно равнище през следващите години се очаква да се запазят значителните производствени свръхмощности в областта на батериите, технологиите за слънчева енергия, вятърна енергия (гондоли), както и водорода (електролизьорни пакети от електролизни клетки), освен ако не бъдат предприети допълнителни мерки на политиките[28].

ЕС има водеща позиция в световен мащаб по отношение на публичните разходи за научни изследвания и иновации (НИИ) в областта на технологиите за чиста енергия и през последните години е увеличил публичните си инвестиции в този сектор[29]. През 2023 г. държавите членки са осигурили финансиране от близо 8,5 милиарда евро за научни изследвания, свързани с приоритетите на Енергийния съюз в областта на НИИ, като са увеличили разходите си с една пета спрямо предходната година. Това финансиране бе допълнено на равнището на ЕС с над 2 милиарда евро за съответните проекти по програма „Хоризонт Европа“. С общия обем на тези инвестиции ЕС се нарежда на водещо място сред големите икономики по публични разходи за НИИ в областта на технологиите за чиста енергия[30]. Въпреки това **частните инвестиции в НИИ**, чрез които продължават да се осигуряват над три четвърти от финансирането за НИИ в областта на технологии за чиста енергия в големите икономики, остават значително по-високи в големите азиатски

[24] EurObserv’ER, *The State of Renewable Energies in Europe (Състоянието на енергията от възобновяеми източници в Европа), издание за 2024 г.*, 2025 г.

[25] За по-широкообхватна оценка вж. Доклада за напредъка по отношение на конкурентоспособността на технологиите за чиста енергия за 2025 г., COM(2025) 74 final.

[26] Вж.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1324.

[27] C(2025) 3236.

[28] BloombergNEF, *Energy Transition Supply Chains* (Вериги на доставките за енергийния преход), 2025 г.

[29] Обсерватория за технологии за чиста енергия (CETO), *Цялостен стратегически анализ на технологиите за чиста енергия в ЕС — доклад за състоянието за 2024 г.*, 2025 г.

[30] Анализ на JRC на докладите на CETO за 2025 г. (предстояща публикация).

икономики отколкото в ЕС и САЩ[31]. **Стратегията за стартиращи и разрастващи се предприятия**, приета през май 2025 г., има за цел да се преодолеят разликите в иновациите между ЕС и основните му световни конкуренти, като бъдат обхванати ключови действия от насърчаване на благоприятна за иновациите регулаторна среда до подобряване на достъпа до финансиране и ускоряване на навлизането на пазара и разрастването на предприятията.

Новото управление на **Стратегическия план на ЕС за енергийните технологии** (плана SET), предложено от Комисията през 2025 г., има за цел **да бъдат определени общи програми за изпълнение и инвестиции по технологии** съвместно с държавите членки, за да се използват по-пълно полезните взаимодействия между ЕС, държавите членки и заинтересованите страни от областта на научните изследвания в енергетиката и от промишлеността. Освен това през 2025 г. в рамките на плана SET започна **да се отдава по-голямо значение на хоризонталните предизвикателства**, като например внедряването на иновациите на пазара, кръговостта, цифровизацията и социалните умения. В докладваните от държавите членки национални цели, отразяващи приоритетите на плана SET, се наблюдава силна насоченост към енергийните системи и водорода. По отношение на ядрените технологии Европейският промишлен алианс за малки модулни реактори публикува през септември 2025 г. стратегическия си план за действие, в който са набелязани конкретни мерки за подпомагане и ускоряване на развитието и внедряването на малки модулни реактори чрез редица избрани проекти до началото на 30-те години на 21-ви век. По отношение на енергията от термоядрен синтез през изминалата година по проекта ITER бяха изпълнени всички ключови показатели за ефективност, а към 1-ото шестмесечие на 2025 г. от показателите стана видно, че проектът се изпълнява по график и това го приближава към проучвателната фаза, чрез която ще бъде създадена възможност за промишлена пазарна реализация.

4. РЕШИТЕЛЕН МОМЕНТ ЗА ЗАВЪРШВАНЕ НА СТАБИЛЕН ЕНЕРГИЕН СЪЮЗ

Декарбонизацията представлява изключителна възможност за растеж: чрез нея може да бъде осигурена стабилност на цените на енергията и пазарите, да бъдат намалени разходите за енергия, да бъдат създадени висококачествени работни места и да бъде повишена конкурентоспособността на европейските отрасли, като същевременно се увеличава вътрешното за ЕС производство на енергия и се осигуряват ползи по отношение на сигурността на енергоснабдяването и енергийната независимост.

Пълното изпълнение на Плана за действие за енергия на достъпни цени започва да дава първите си резултати по места. През следващите месеци намаляването на цените на енергията за всички европейски граждани и предприятия ще остане приоритет, като същевременно се ускори изпълнението на рамката за 2030 г. Комисията ще увеличи усилията си, като се основава на набора от мерки, обявени на 21 октомври[32].

В същото време ще бъде положена солидна основа за поддържане на трансформацията и през следващото десетилетие **по пътя към постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г.**

Предложението на Комисията за изменение на Европейския закон за климата, в което се определя цел в областта на климата за намаляване на нетните емисии на парникови газове с 90 % до 2040 г. спрямо равнищата от 1990 г., в момента се разглежда от съзаконодателите.

След като бъде съгласувана, целта на ЕС в областта на климата за 2040 г. ще служи като сравнителен показател за рамката на политиката на ЕС за следващото десетилетие. С

[31] COM(2025) 74 final.

[32] Commission steps up efforts to lower energy prices with a set of actions to bring relief to industries and consumers - Energy (Комисията увеличава усилията си за понижаване на цените на енергията с набор от мерки за облекчаване на промишлеността и потребителите — Енергетика).

натрупания опит от прилагането на настоящата регулаторна рамка, включително на Регламента относно управлението, се подчертава значението на съгласуването на амбициите с възможностите за изпълнение, както и на осигуряването на координация на националните стратегии.

Вниманието следва да бъде съсредоточено върху изготвянето на съгласувана и предвидима рамка на политиката, която да предоставя дългосрочна сигурност на държавите членки, инвеститорите и гражданите през следващия етап на енергийния преход. Пред това стоят няколко предизвикателства.

Първо, **по-голямата степен на електрификация ще бъде от съществено значение за постигането на амбициозната цел за намаляване на емисиите на парникови газове и за задоволяването на нуждите от енергия на един конкурентоспособен и просперираща ЕС**. При все това през последното десетилетие делът на електроенергията в крайното енергийно потребление остава стабилен на стойност от около 23 %. За да бъдат постигнати целите на ЕС за декарбонизация и да се осъществи мащабна електрификация на сухопътния транспорт, на отоплението на помещенията и водата и на много промишлени процеси, този дял трябва да се увеличи с една трета до 2030 г., до около 32 %, както е посочено в Пакта за чиста промишленост, и почти да се удвои, за да достигне 50 % до 2040 г.

Като се вземе предвид и електроенергията, необходима за производството на водород, за тази трансформация ще бъде необходимо генериращите мощности да се увеличат повече от два пъти до 2040 г., както и да се инвестират приблизително **1 трилион евро в електроенергийни мрежи и гъвкавост до 2040 г.**

Второ, за да бъде този **стратегически подход рентабилен**, ще трябва също така да продължи внедряването на **енергийноефективни** технологии и да се гарантира, че всички домакинства и предприятия са оборудвани с интелигентни измервателни уреди. Нещо повече, най-големият дял от необходимите инвестиции за енергийна ефективност за периода 2030—2040 г. е свързан със **саниране на съществуващите сгради**, включително обновяването на уредбите за отопление и охлаждане, по-специално в жилищния сектор, чиито нужди достигат 241 милиарда евро на година[33].

Трето, **иновативните технологии, разработени в Европа, трябва да се развиват и утвърждават, за да се постигне успех в енергийния преход** и да се гарантира, че бъдещата енергийна система ще се основава на конкурентоспособен сектор на чисти технологии в ЕС. С развитието и внедряването на цифрови решения и приложения на изкуствения интелект се създават значителни възможности за повишаване на ефективността и гъвкавостта на енергийната система, както и за улесняване на интегрирането на енергията от възобновяеми източници при по-ниска цена. От съществено значение е да се гарантира същевременно киберсигурността на енергийната система на Съюза и да се предвиди интегрирането на нарастващото потребление на енергия от центровете за данни[34].

За да се подкрепи мащабната еволюция на енергийната система, инвестициите в чиста енергия трябва да се увеличат от приблизително 240 милиарда евро през 2020 г. до около 695 милиарда евро на година до 2040 г. С тези инвестиции трябва да се подпомогне разширяването, цифровизацията и модернизацията на електроенергийната инфраструктура, вътрешното за ЕС производство, акумулирането на енергия.

Решаващо значение ще има засиленото използване на публични и привличането на частни инвестиции, както и създаването на иновативни финансови инструменти за подпомагане на устойчивите инвестиции в областта на енергетиката и климата в целия ЕС и за

[33] (SWD(2024) 64 final)

[34] Според доклад на Международната агенция по енергетика (МАЕ) потреблението на енергия от центровете за данни в Европа се очаква да нарасне със 70 % в периода 2025—2030 г.: Енергия и изкуствен интелект

насърчаване на трансграничното сътрудничество. Например посредством механизма на ЕС за финансиране на енергията от възобновяеми източници би могло да се подпомогне повишаването на ефективността на разходите и да се насърчат държавите членки да повишат амбицията си чрез улесняване на провеждането на търгове за енергия от възобновяеми източници на равнището на ЕС, както е препоръчано в доклада на Енрико Лета.

Както е посочено в Плана за действие за енергия на достъпни цени и в Пътната карта за енергийна ефективност, разширяването на обхвата на гаранционните схеми на ЕС за услуги за повишаване на енергийната ефективност, както и на инструментите за нейното по-бързо подобряване, ще допринесе за разширяването на пазара на енергийна ефективност и за превръщането на икономиите на енергия в пазарен продукт, чрез който европейците могат да се възползват от услуги, намаляващи разходите им за енергия. Предстоящото преразглеждане на управлението на Енергийния съюз представлява възможност националните планове в областта на енергетиката и климата да бъдат трансформирани в **надеждни инвестиционни стратегии** за насочване на реформите и ефективно разпределяне на финансирането за прехода към чиста енергия.

След **междинния преглед на политиката на сближаване** държавите членки вече имат възможност да използват средствата от фондовете по линия на политиката на сближаване за подпомагане на проекти за енергийни междусистемни връзки, както и на свързаната с тях инфраструктура за пренос, разпределение и акумулиране на енергия.

Освен това в предложението за амбициозна многогодишна финансова рамка (МФР) на стойност от 1,98 трилиона евро за периода 2028—2034 г. (по текущи цени) се предвижда петкратно увеличение на бюджета на **Механизма за свързване на Европа** с цел да се укрепи трансграничната инфраструктура, необходима за стабилен Енергиен съюз.

С плановете за национално и регионално партньорство ще бъде подкрепено развитието на вътрешните за ЕС преносни и разпределителни мрежи, като се вземе под внимание и трансевропейската енергийна мрежа (TEN-E). Целта на рамката за устойчивост спрямо изменението на климата ще бъде да се гарантира, наред с другото, че всички инвестиции и основни политики, уязвими спрямо въздействието на изменението на климата, се разработват с оглед на климатичните рискове, които биха могли да възникнат по време на експлоатационния им срок. В предложението се разчита също така на **Европейски фонд за конкурентоспособност**, който ще опрости и ускори финансирането от Съюза и ще спомогне за частните и публичните инвестиции в стратегически технологии, включително в технологии, които са от критично значение за чистия преход.

Осигуряването на съгласуваност между бъдещите НПЕК и разработването на планове за национално и регионално партньорство, включително техният междинен преглед, ще бъдат от съществено значение. По този начин ще се подкрепи съгласуването на инвестиционните приоритети с дългосрочните енергийни реформи и изграждането на инфраструктурата, която е в основата на един наистина интегриран Енергиен съюз, включително премахването на осемте критични затруднения, установени в рамките на инициативата „Енергийни магистрали“.

Опростяването ще има ключова роля за по-бързото постигане на националните и европейските цели и приоритети в областта на енергийната политика въз основа на диалози относно изпълнението и на проверки на реалните условия. Действащият Регламент относно управлението представляваше значителна стъпка в тази посока, но е необходим нов тласък за по-нататъшно рационализиране и съгласуване на елементите, свързани с планирането, докладването и проследяването на инвестициите. По този начин биха могли да се рационализират процесите и да се гарантира, че бъдещата рамка на политиката в областта на енергетиката и климата **ще остане адаптивна и правилно насочена, като същевременно се гарантира амбициозен климатичен и енергиен преход.** Бъдещата рамка в областта на енергетиката и климата следва да се използва по-стратегически, за да се привличат инвестиции и да се подкрепя изпълнението от страна на държавите членки.

Европейските граждани трябва да усетят ползите от енергийния преход в ежедневието си. Осигуряването на възможности за участие на гражданите на етапа на планиране и в развойната фаза на енергийните проекти и на инфраструктурата на електроенергийните мрежи или оказването на подкрепа, за да се извлекат ползи от иновативни оферти, с които се избягва нестабилност на цените, ще осигури необходимото обществено одобрение, за да се постигнат целите на ЕС и да се допринесе за намаляване на сметките за енергия. Гражданският форум за енергийна ефективност, организиран от Европейската комисия през 2024 г., може да послужи като пример за бъдещи инициативи на ЕС.

Взети заедно, тези подобрения трябва да допринесат за по-добре съгласувана и ориентирана към бъдещето рамка, чрез която може да бъде подпомогнат преходът на ЕС към чиста енергия през следващото десетилетие, като същевременно се гарантира конкурентоспособността, финансовата достъпност, сигурността и социалната справедливост и се допринася за завършването на Енергийния съюз.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Таблица: Напредък в изпълнението на Плана за действие за енергия на достъпни цени

 завършен текущ

Действия — стълб I: ***Намаляване на разходите за енергия***	**Поддействие**	**Статус**	**Краен срок**
1. Приемливи сметки за енергия	**Насоки** относно методиките за определяне на мрежови тарифи и инвестиции в електроенергийната мрежа с оглед на очакваното по-високо натоварване в бъдещи периоди		2-ро тримесечие на 2025 г.
	Препоръка към държавите членки относно използването на възможностите за гъвкавост (включително Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията) при намаляването на данъчното облагане на електроенергията		4-то тримесечие на 2025 г.
	Енергиен пакет за гражданите, както и насоки и мерки относно енергийната бедност и общностите		1-во тримесечие на 2026 г.
2. Намаляване на разходите за електроснабдяване	**Пилотна инициатива на ЕИБ** за **споразумения за закупуване на чиста електроенергия** (500 милиона евро), пакет **за производството на оборудване за електроенергийните мрежи** (1,5 милиарда евро)		2-ро тримесечие на 2025 г.
	Насоки относно иновативните форми на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, както и на електроенергийни мрежи и акумулиране		2-ро тримесечие на 2025 г.
	Подкрепа за изпълнението от страна на Комисията разширяване на Accele-RES, експертната група по издаването на разрешения, съгласуваните действия (CA-RES), диалог относно изпълнението, насочващ инструмент с въпроси и отговори		2-ро тримесечие на 2025 г.
	Преразглеждане на **рамката за държавната помощ**		2-ро тримесечие на 2025 г.
	Насоки относно изготвянето на договори за разлика		4-то тримесечие на 2025 г.
	Законодателни предложения за рационализирано издаване на разрешения за енергийна инфраструктура, акумулиране на енергия и възобновяеми енергийни източници		4-то тримесечие на 2025 г.
	Пакет за европейските електроенергийни мрежи		4-то тримесечие на 2025 г.

	Насоки за насърчаване на възнаграждаването за гъвкавост при договорите на дребно		4-то тримесечие на 2025 г.
	Мрежов кодекс относно реакцията от страна на потреблението		1-во тримесечие на 2026 г.
	Правила за пазара на форуърдни сделки с цел увеличаване на възможностите за хеджиране		3-то тримесечие на 2026 г.
	Държавите членски трябва да адаптират националните процедури за издаване на разрешения и да укрепят капацитета на националните органи		Възможно най-скоро
3. Подобряване на функционирането на пазарите на газ	**Използване на покупателната способност на ЕС**		2-ро тримесечие на 2025 г.—2026 г.
	Продукт на **ЕИБ** за енергийна ефективност, предназначен за МСП, гаранционна схема, пилотна инициатива		3-то тримесечие на 2025 г.
	Оценка на **схемата за сертифициране на пазара на ЕС за икономии на енергия**		3-то тримесечие на 2025 г.
	Актуализиране на правилата на ЕС **за енергийно етикетиране и екопроектиране**		3-то тримесечие на 2025 г.
	Оценка на достъпа до капитал и финансови стимули		4-то тримесечие на 2025 г.
	Оценка на **Работната група за пазара на газ**		4-то тримесечие на 2025 г.
	Държавите членки и органите за надзор на пазара трябва да засилят надзора и правоприлагането		Възможно най-скоро
4. Енергийна ефективност	**Програма на ЕИБ** за енергийна ефективност на МСП		3-то тримесечие на 2025 г.
	Засилване на употребата на **ефективни електроуреди и продукти**		Възможно най-скоро
Действия — стълб II: ***Завършване на Енергийния съюз***	**Поддействия**	**Статус**	**Краен срок**
	Създаване на **Работна група за Енергийния съюз**		2-ро тримесечи

5. Завършване на Енергийния съюз			е на 2025 г.
	Примерна ядрена програма (PINC)		2-ро тримесечие на 2025 г.
	Бяла книга за **по-тясна интеграция на енергийния пазар**		4-то тримесечие на 2025 г.
	Инвестиционна стратегия за чиста енергия		4-то тримесечие на 2025 г.
	Стратегически план за енергийните технологии		4-то тримесечие на 2025 г.
	План за действие за електрификацията, Стратегия за отоплението и охлаждането, Стратегическа пътна карта за цифровизацията и изкуствения интелект		1-во тримесечие на 2026 г.
	Стратегия за термоядрения синтез		2026 г.
	Преразглеждане на **Регламента относно управлението**		До средата на 2027 г.
Действия — стълб III: ***Привличане на инвестиции и гарантиране на доставката***	**Поддействие**	**Статус**	**Краен срок**
6. Тристранни споразумения	Даване на ход на процедурата за **тристранни секторни споразумения** за финансово достъпна енергия за европейската промишленост		4-то тримесечие на 2025 г.
Действия – стълб IV ***Подготвеност за потенциални кризи***	**Поддействие**	**Статус**	**Краен срок**
7. Сигурност на доставките за ценова стабилност	Преразглеждане на **рамката** за **енергийна сигурност**		1-во тримесечие на 2026 г.
8. Готовност за ценови кризи	**Насоки** относно схемите за **намаляване на върховото потребление при скокове на цените** по време на периоди на повишено натоварване на системата		Текущо
	Временно увеличаване на трансграничната междусистемна пропускателна способност по време на кризи		Постоянно
Действия — наблюдение	**Поддействие**	**Статус**	**Краен срок**

Доклад за състоянието на енергийния съюз	Комисията трябва да прилага, следи и докладва за напредъка по изпълнението на плана за действие в докладите за състоянието на енергийния съюз.		Годишно

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 — Доклад за напредъка по отношение на конкурентоспособността

Настоящото приложение съдържа актуализирана информация относно конкурентоспособността на ЕС в областта на технологиите за чиста енергия, като допълва раздел 3.5. Настоящият документ се основава на доклада за напредъка[35], приет заедно с Пакта за чиста промишленост и Плана за действие за енергия на достъпни цени през февруари 2025 г., както и на работата на Обсерваторията за технологии за чиста енергия (СЕТО).

1. Развития на световния пазар

Инвестициите в чиста енергия в световен мащаб вече надвишават инвестициите в изкопаеми горива, като приблизително две трети от очаквания капиталов поток в размер на 3 трилиона евро за 2025 г. се насочват към технологии за чиста енергия[36]. Възобновяемите енергийни източници са източниците за електроенергия, които са най-конкурентни от гледна точка на разходите в ЕС, който през 2024 г. постигна дял на енергията от възобновяеми енергийни източници 47 % в електроенергийния си състав.

ЕС запазва водещата си роля в международната търговия с чисти технологии, като неотдавна беше отбелязано намаляване на търговския дефицит при термопомпите, слънчевите фотоволтаични уредби и батериите, както и излишък при слънчевите топлинни уредби. И все пак тези подобрения отразяват отчасти по-слабото търсене и високите равнища на материални запаси, а не възстановяване на производствената база. През 2024 г. износът отбеляза спад, като ЕС загуби 7 % от стойността на износа си[37]. На световно равнище се очаква свръхмощностите в производството на технологии за слънчева енергия, батерии, технологии за вятърна енергия и водород да се запазят, с доминираща роля на Китай в инвестициите и производството, който притежава над 85 % от световните мощности в областта на технологиите за слънчева енергия и батериите. Производствените разходи в ЕС остават значително по-високи, като според оценките китайските слънчеви модули са с 35—65 % по-евтини от европейските, а вятърните турбини — приблизително с една трета[38].

2. Производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и вериги на доставките

Насърчаването на производството в областта на чистите технологии е от основно значение в политиката на ЕС в рамките на Пакта за чиста промишленост и законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии. През 2025 г. бяха приети нови рамки за държавната помощ и данъчното облагане с цел подпомагане на инвестициите, докато с вторичното законодателство към законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии се предоставят инструменти за укрепване на капацитета на ЕС и за прилагане на критерии за устойчивост при обществените поръчки и търговете. Въпреки тези мерки продължават да съществуват съществени зависимости: през 2023 г. Китай осигуряваше над 90 % от фотоволтаичните модули, близо 80 % от всички фотоволтаични уредби, половината от

[35] COM(2025)74 final.

[36] МАЕ, *World Energy Investment*, 2025 г. Преобразуване в евро по средния обменен курс от 0,9239 EUR за 1 USD за 2024 г., въз основа на данни от ЕЦБ.

[37] Информация на JRC въз основа на данни от COMEXT/COMTRADE за избрани технологии (литиевойонни батерии, фотоволтаични модули, слънчеви топлинни уредби, термопомпи, водноелектрическа енергия и вятърна енергия) за доклади за СЕТО за 2025 г. (предстояща публикация).

[38] МАЕ, *Advancing Clean Technology Manufacturing* (Напредък на производството в областта на чистите технологии), 2024 г.

компонентите за батерии и преобладаващата част от постоянните магнити за вятърни турбини[39].

ЕС запазва силни позиции в областта на вятърните турбини, технологиите за електроенергийните мрежи, водноелектрическата енергия и висококачествените термопомпи, както и водеща роля в световен мащаб в производството на биогаз и биометан. Той е добре позициониран и в областта на иновативните горива за въздухоплавателния и морския транспорт, въпреки че производството остава с малък мащаб и високи цени. През 2024 г. общата стойност на производството на технологии за чиста енергия за шест ключови технологии в тази област в ЕС спадна с 11 % до 35 милиарда евро, като силен растеж се наблюдава само при вятърната и водноелектрическата енергия[40].

3. Тенденции при научните изследвания и иновациите

ЕС запазва водещата си роля в световен мащаб по публични инвестиции в НИИ в областта на технологиите за чиста енергия, като през 2023 г. са привлечени над 10,5 милиарда евро. Частните инвестиции в НИИ, които са доминиращи в световен мащаб, са значително по-големи в големите азиатски икономики (0,37 %–0,64 % от БВП) в сравнение с ЕС (0,17 % от БВП) и САЩ (0,08 % от БВП)[41], което поставя ЕС в неблагоприятно положение. ЕС продължава да заема силни позиции и по отношение на заявките за патенти с висока стойност в секторите на възобновяемите енергийни източници и енергийната ефективност. Въз основа на тези тенденции в патентоването ЕС има добра позиция при технологии като вятърна енергия, водород, интелигентни електроенергийни мрежи и океанска енергия, но изостава от държави като САЩ и Китай в областта на батериите, слънчевите фотоволтаични уредби, геотермалната енергия и цифровите технологии[42]. През 2024 г. продължи наблюдаваната през 2023 г. в световен мащаб тенденция на спад при рисковите инвестиции в технологии за чиста енергия. В ЕС рисковите инвестиции в технологии за чиста енергия намаляха наполовина през 2024 г. Въпреки това през последните години делът на Европа в световен мащаб нарасна до близо една пета. За разлика от САЩ и Китай, които извличат ползи от широк кръг сделки със среден мащаб, резултатите на ЕС зависят от малък брой много големи сделки[43].

Сред последните инициативи в областта на ядрената енергия са създаването на Промишления алианс за малки модулни реактори и подготовката на европейска стратегия за термоядрения синтез. Освен това с реформата на плана SET ще бъде укрепена координацията с държавите членки, научноизследователските среди и промишлеността. В перспектива предложеният Европейски фонд за конкурентоспособност ще функционира съвместно с „Хоризонт Европа“, като осигурява непрекъсната подкрепа за области от научните изследвания до внедряването, докато по линия на програмата TechEU на ЕИБ се очаква до 2027 г. да бъдат привлечени 250 милиарда евро, включително чрез подкрепа от ЕС. Взети заедно, тези инструменти имат за цел да бъде засилена способността на Европа да разширява иновациите, да обезпечи веригите за доставки и да запази конкурентоспособността си в световната надпревара в областта на чистата енергия.

---

[39] COM(2025) 3236.

[40] Информация на JRC въз основа на данни от PRODCOM за избрани технологии (литиевойонни батерии, слънчеви фотоволтаични модули, слънчеви топлинни уредби, термопомпи, водноелектрическа енергия и вятърна енергия) за доклади за СЕТО за 2025 г. (предстояща публикация).

41 СЕТО, *Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the EU: 2024 Status Report* (Цялостен стратегически анализ на технологиите за чиста енергия в ЕС: доклад за състоянието от 2024 г.), 2025 г.

[42] СЕТО, *Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the EU: 2024 Status Report* (Цялостен стратегически анализ на технологиите за чиста енергия в ЕС: доклад за състоянието от 2024 г.), 2025 г.

[43] Анализ на JRC на докладите на СЕТО за 2025 г. (предстояща публикация).